

Abonamntul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóca apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Unú sirú garmond: odatá 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fie care publicățiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóca să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blașiú.

Anulú IV.

Blașiú 10 Martiú 1894.

Numérlú 10.

Pro și contra.

Duminecă în 4 a c. s'a ținutú în Pesta adunarea liberală regnicolară, menită a contrabalanta marea adunare catolică din luna lui Ianuariú.

Cu tóte că adunarea acésta a fostú pregătită cu multú aparatú, și cu tóte că presa liberală de tóte colorile o înaltă până la alú treilea ceriú, rămâne faptú neîndoiosú, că scopulú doritú nu și-l'a ajunsú.

Ba se póte dice fără încunjurú, că ea a ajunsú tocmai contrariulú scopului doritú.

Pentru că adunarea acésta întrégă împreună cu tóte aménuntele ei a datú dovada cea mai eclatantă, că adevérata poporațiune a țerei respinge căsătoria civilă și tóte celealalte proiecte bisericéscé ale guvernului.

E de ajunsú, să lea omulú în mână raporturile foilorú liberale despre decurgerea adunării.

Din raporturile acelea se vede, că afară de deputații liberali și câțiva inteligenți adunarea a fostú compusă din jidovimea capitalei, din membrii reuniunilorú afiliate francmasoniei și din poporațiunea adusă la Pesta de vice-comiți, protopretori, pretori, notari și primari.

Ei bine, este asta Ungaria milenară? Este espresiunea voinței țerei aceea, pe care o punú la cale organele administrațiunii în alianță cu „internaționala” și francmasoneria? În urmă

este glasulú adevératú alú țerei pentru proiectele guvernului acesta, pe care însuși guvernulú îlú pornesce în favorulú său?

O asemenea adunare întrú adevérú și-a greșitú scopulú. Da, pentru că numai acum se presintă în tótá splendoréa ei manifestațiunea grandiosă din 16 Ianuariú.

Acolo era adunată lamura țerei: episcopatulú, aristocrație, inteligență, preoțiime, poporú. Și era adunată nu la poruncă, nu la presiune oficiosă și semi-oficiosă, ci la porunca consciinței cetățenescé și creștinescé.

Aici era devisa: „Trăescă Kossuth! Trăescă Csáky! Trăescă Szilágyi! Trăescă Wekerle! Trăescă Deák Ferencz!”

Acolo devisa era: „Pentru Dumneđeu, patrie și tronú!”

Aici: o mulțime inconștientă, dusă de nasú, fără ca să scie, de unde și până unde.

Acolo: ómeni cu capulú la locú, consciú de scopulú, ce-lú urmărescé, ființe raționale, după chipulú și asemănarea lui Dumneđeu.

Éta adunarea, cu care aú socotitú înțelepții ocármuitorí ai țerei să paralizeze efectulú adunării catolice din 16 Ianuarie.

Amarú s'aú înșelatú. Pentru că Coróna va vedé a bună samă, câtú de multú a fostú sedusă de consilierii săi, și câtú este de mare minciuna, că majoritatea poporațiunii din țară ar aproba proiectele bisericéscé ale guvernului.

Și meritulú de a fi limpeditú situațiunea cu desevărsire va fi tocmai a adunării din Dumineca trecută.

Întrú adevérú procedura, cum s'a pusú la cale adunarea acésta liberală, este cununa șirului de fapte nemorale, ce și-aú urmatú de unú pătrariú de vecú în viața noastră publică constituțională.

Totú ce s'a făcutú până acum de stăpânitorii țerei, a fostú o seduce reîntreruptă a opiniunii publice, o falsificare a voinței adevérate a cetățenilorú țerei.

Adunarea de Duminecă a pusú cunună la tóte falsificările acelea.

Ea n'a fostú altceva decâtú unú tîrgú rușinosú cu consciința cătorva mii de cetățeni.

Cu presiuni și promisiuni i-aú silitú, să și renege consciința și să abdică de glasulú ei.

Aú făcutú obiectú de tîrgú aceea, ce pe omú îlú face omú și-lú deosebesc de dobitocú: *consciința*.

Și ca procedura să fie „corectú liberală”, aú făcutú tîrgulú acesta în numele *libertății de consciință*.

Dacă lucrulú n'ar fi atâtú de seriosú și tristú, ar trebui să rîdemú și să luămú în zeflema tótá adunarea liberală.

Așa trebuie să plângemú țara, a cărei sórte a ajunsú în mânilé unorú ómeni, cari cu asemenea mijlóce, cum a fostú adunarea din Dumineca trecută, voescú să o fericéscă.

Feuilleton.

Abbazia.

Veți fi cetitú în gazete, că împérații aliați ai Germaniei și Austro-Ungariei vorú ave o înțînire în Abbazia. Dar numele Abbazia a bună samă nu l'ați cetitú acun înțînă órá. Și în „Unirea” ați cetitú deunăđi, că mediculú renumitú Bilroth a muritú în Abbazia. Și până atunci de câte ori veți mai fi cetitú numele acesta! Trebuie că Abbazia e unú cornú de raiú, de tragú ómenii așa de tare acolo.

Într'una din călătoriile mele am cercetatú și eu odatá în trecétú cornulú acesta de raiú, după ce de altá dată mai înainte mi-a fostú dată, să privescé numai la elú din Fiume și de pe náisóra, carea mă ducea din Fiume la Veneția. Mai scris'am din amintirile mele de călătorie multe de tóte în loculú acesta. Acum voiú să scriú ceva și despre Abbazia, dar nu fratelui Isidorú, și acésta din simpla causă, că Abbazia a cercetat'ó și elú împreună cu mine.

Înainte de asta cu doispredece ani în loculú Abbaziei era unú parcú mare cu vege-

tațiune sudică. Era alú cavalerului de Scarpa. În anulú 1882 l'a cumpératú societatea căilorú ferate de sudú și s'a hotărítú, să aranjeze aci unú locú de cură climatică. Societatea a ziditú aci otelurile mari „Stephanie” și „Quarnero” și a aranjatú unú stabilimentú de băi. De atunci s'a ridicatú vilă lângă vilă, una mai frumúșică decâtú celealaltă. Astáđi în Abbazia abia se mai găsescé terenú pentru zidire, și aú începutú ómenii a se gândi la aceea, ca să aranjeze și Ica și Lovrana din vecini pe sama óșpetilorú. Mână în mână cu desvoltarea acésta a înaintatú desvoltarea Abbaziei și în alte privințe așa, câtú confortulú și distracțiunile abia mai lasă ceva de doritú.

Îndreptătită este óre desvoltarea acésta adevératú americană a Abbaziei? Ori dórá avemú de a face aci cu o manoperă de reclamú, care numai pentru dragulú de căștigú colportéză minciuna dându-i o față înșelătóre?

Cândú e vorbă de a alege unú locú de cură climatică, cei interesati cerú sfatulú medicilorú. Aceștia și jurnaliștii pare că nu găsescú destule cuvinte, cu cari să cânte lauda de curéndú descoperitulú locú de cură climatică. Ei preamărescé clima lui balsamică și blândeta și statornicia ei, preamărescé pu-

terea întăritóre de nervi, ce o aú acolo varurile mării, laudă cuprinsulú bogatú de sare, care-lú are apa, și istorisescú casuri aprópe miraculoșe de vindecări, cari le-aú sevărșitú acolo clima și apa. În casuri de acestea firea reclamului aduce cu sine, ca în povești de felulú acesta să se mestece fără de alegere minciuna cu adevérulú.

Așa s'a întâmplatú și cu Abbazia. Jurnalistica și medicii parcă nu vorú să scie de obosélă, cândú laudă bunătățile Abbaziei ca locú de cură climatică. Și ómenii ce facú, după ce cetescú laudele acelea? Mundus vult decipi, ergo decipiatur. Bolnavulú desprețesce lungimea și greutatea călătoriei și grăbesce la riviera austriacă, la Abbazia. Dar în loculú zefirului blândú îi suflă aci în față falmosulú vîntú gheșosú numitú bora. Une ori suflă vîntulú acesta cu septémănilé și nu numai iérna, ci preste totú anulú. În timpulú, câtú bate vîntulú acesta, chiarú și celorú sănătoși le este neplăcută aci petrecerea afara de casă, érá bolnavilorú le este ea chiarú primejdiósă. Medicii de aceia, cari cunoscú Abbazia, dar nu aú concesú, să li-se impună o părere despre ea cu ajutorulú unorú hărtii, pe cari banca austro-ungară le schimbă cu aurú și argintú, aú decheratú adese ori, că

De inchiare vomu releva încă o paralelă dintre adunarea catolică și cea liberală.

Acolo sta în fața mulțimii adunate primatele țerei și între însuflețirea serioasă și demnă a celor de față a deschis adunarea cu sublimele cuvinte: „Lăudatū să fie Isusū Christosū!”

Aici, pe tirgulū de vite alū Pestei, în fața alorū deci de mii de omeni înainte tribunei presidiale, cândū se aștepta deschiderea adunării în mijloculū unui silențiu generalū, se vede alergându cālare și în gală ungurască domnulū deputatū Rohonczy, aranjatorulū supremū alū adunării, și prevenindū salutarea presidială strigă cătră mulțime: *Măgarilorū!*

Etă ce-sū în ochii stăpânitorilorū liberali cetățenii țerei, și etă de ce a trebuitū să-și țină liberalii adunarea lorū în „tirgulū de vite“.

Romāni pentru căsătoria civilă. — Din raportulū publicatū în „Dreptatea“ despre adunarea Budapestană a liberalilorū din 4 a c. reproducemū următoarele:

„Dintre comitatele locuite de Romāni aū fostū reprezentate prin „Deputațiunī“ comitatele Aradū, Bihorū, Timișū și Torontalū.

„Țărānimea romānă a fostū reprezentată pe loculū tirgulū de vite (loculū alesū pare că anume pentru adunarea acēsta) prin vre-o 50—60 persoane, în partea cea mai mare membri de ai antistiilorū comunale din comitatele Timișū și Torontalū. În numărū mai mare a fostū reprezentată comuna Sān-Mihailū Romānū prin următorii indiviđi: Alexiū Pera jude, Stoiā Cocați subjude, Lazarū Știrbanū casierū, Sima Juma și Moise Tērzeñ jurați, Moise Bainū, Pera Tārītā, Georgiū Crețu, Georgiū Jurma ficiorulū episcopulū primarū.

„O altă comună reprezentată de unū numărū mai mare a fostū Vālcānūlū, prin optū țērāni conduși de notarulū comunei.

„Dintre celealalte comune romānesce reprezentate la adunare amintimū următoarele: Ligetū, Petrovoselo, Satulū noū (lāngā Pan-

ciova), Ghirocū, Mosnița, Chevereșulū mare, Paulișū, Sinersigū, Fibișū, Șicula, Mocrinū.

„Din Chișoda aū fostū *invățătorulū Pavelū Ivi*, judele comunālū Petru Moldovanū, Nicolae Pascu juratū, Ioanū Negri, Nicolae Joī, Trifu Gālcă și Nicolaū Firu.

„Negresitū că în fața notarășilorū n'aū îndrāsnițū, să mărturisescā, în ce chipū aū fostū aduși, dar unii aū spusū, vorbindū la o parte, că li-s'ar fi datū 20 de florinī; alții érāși aū declaratū, că aū fostū forțați să vinā din partea autoritățilorū comunale.“

Relata retulimus. „Dreptatea“ nu mai amintescē și alte comune, din cari s'ar fi repeđitū Romāni la Budapesta, ca să sarā guvernulū într'ajutoriū.

Amū luatū la mână schematismulū an. 1891. Într'insulū amū găsitū, că dintre comunele aceste singurū *Ligetulū* are parohie unită cu 526 suflete și parohie *neunită cu 1057 suflete*. Filiale avemū în *S. Mihailū rom.* cu 11 suflete față cu *1594 suflete neunitate*, în *Vālcānū* cu 3 suflete față cu *4294 suflete neunitate*, în *Petrovoselo* cu nici unū sufletū față cu *5261 suflete neunitate*, în *Ghirocū* cu 2 suflete față cu *1730 suflete neunitate*, în *Paulișū* cu 22 suflete față cu *1587 suflete neunitate*, în *Chișoda* cu 1 sufletū față cu *1118 suflete neunitate*. În *Satulū noū*, *Mosnița*, *Chevereșulū mare*, *Sinersigū*, *Fibișū*, *Șicula* și *Mocrinū* Romāni toți suntū *neuniți*.

Acestea le-amū inregistratū, pentru ca să adunāmū pe sama „Telegrafulū Romān“ argumente, cu cari să demustre, că biserica neunită e fortărăța națiunii romāne, și să o demustre acēsta așa, câtū și orbiū să o vađā.

Dar să nu ascundemū adevērulū: din „Dreptatea“ aflāmū, că la adunarea aceea a fostū și unū omū, care đice, că e unitū. Putere-ați ghtei, cine a fostū? Moldovān Gergely a fostū acela.

Căsătoria civilă și preoții gr. catolici. — În camera deputațilorū a grāitū în ședința din 4 a c. și deputatulū Szalay Károly. Elū a grāitū în contra proiectulū de căsătorie civilă. A spusū multe lucruri interesante. Dintre acestea reproducemū următorulū:

„Proiectulū acesta după părerea mea

nu se pōte esecuta, ori și dacā se va esecuta, elū va cauza incurcāturi, cari nu se potū precalcula. Preoții greco-catolici, onoratā casā, se căsătorescū. Cā ore bine facū ori nu, asta e convingerea proprie, individuală a fiesce caruia. Ore aci la casulū de căsătorie a preoții gr. catolice pōte-se đice, ceea ce se îndatinēzā omenii a đice despre preoții catolici: tolerari posse? Acolo nu pōte să fie vorbā despre tolerari posse, acolo preotulū Iea parte în chipū activū. Binevoitū a vē inchipui o stare a lucrurilorū, cândū preotulū Dumineca vestescē, că căsătoria e o instituțiune și taīnā rinduitā de Dumneđeū, carea o pōte administra numai servulū lui Dumneđeū, érā în ceea đi se presentā înaintea barbierulū satulū și se lasā a se cununa elū însu-și prin barbierulū satulū.“

Revistă bisericească.

Roma.

În 3 l. c. s'a serbatū cu mare solemnitate aniversarea încoronării Sfinției Sale Leonū XIII. S. Liturgie de mulțamitā s'a celebratū cu mare solemnitate în capela Sixtină. Sfinția Sa a fostū adusū în capelā pe sedia gestatoria. Atātū la intrare, câtū și la depārtare din capelā a fostū viū aclamatū. Țarulū a felicitatū pe Sfinția Sa prin reprezentantulū său dlū Iswolsky.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Debaterea generală asupra proiectulū despre căsătoria civilă devine totū mai apatică. Oratorii cei mai de frunte pare că aū eshauriatū, totū materialulū referitorū la acēstā cestiune, așa câtū acum rarū mai aude omulū ceva noū.

Alegătorii sērbī din Neoplanta aū provocatū pe deputatulū său Visontai Soma, ca să voteze în contra căsătoriei civile, fiindū acēsta în detrimentulū confesiunii și naționalității sērbesce. Darā deputatulū abusāndū de încrederea pusā în elū a daclaratū, că chiarū pentru că

e unū lucru pēcātosū a trimite în clima acēsta pe cei ce suferū de plāmāni. Dar morboși de aceștia totuși cērcā a se recrea în Abbazia. Nu e deci lucru de miratū, dacā ei se întorcū acasā mai bolnavi de cum aū venitū la Abbazia, de cumva mai ajungū să se întorcā acasā. E prea adevēratū, că suntū đile ori celū puținū ore, în cari sōrele chiarū și în timpū de iērnā își pōte desvolta totā puterea sa. În đile și ore de acestea omenii potū să guste aci dulcēța recreatōre a climatei sudice. Urmēzā însă apoi đile și septēmāni, în cari suflā bora cu furie asa de mare, de omenii trebue să-și facā focū în casā. Plācerea de a ședē în odaea încālditā o poți însă gusta și acasā și nu ai lipsā să o cerci în Abbazia și să o plātesci acolo cu banī grei.

Abbazia se vede deci că nu e locū potrivitū pentru curā climatică, mai alesū nu pe sama celorū ce aū vre-o bōlā de plāmāni. Dar de altā parte trebue să se concēdā, că farmeculū, în care a îmbrācatū natura peteculū acesta de pāmāntū, provocā numai laudā și admirare și promite Abbaziei unū viitorū frumosū. Aū făcutū încercarea de a asemēna ținutulū Abbaziei cu Riviera di Napoli și golfulū de Finme cu golfulū de Napoli. Din esperință proprie potū să đicū, că asemēnarea asta e cam cutezatā. Cu tōte acestea trebue să concedū, că și golfulū de Fiume și mai alesū mārğāritariulū lui, riviera dela Abbazia, cu-

prinde fōrte multū farmecū. Încā și mai multū, farmeculū celū mai de frunte alū Abbaziei lipsescē rivierei dela Napoli. Aci la Abbazia gāsesci adecā munți înalți, aprōpe alpici, în vecinătatea cea mai nemijlocitā a unui ținutū cu caracterū sudicū și cu vegetațiune tropicā. Abia se va mai putē gāsi împreunarea asta intimā pe airia. Abbazia e aședatā pe pāmāntū istriānū la pōlele lui Monte magiore, care se ridicā la înălțimea de 1400 m, érā de ceea parte, adecā la țēr-mulū croatū se ridicā munții Capella și Velebit până la înălțimea încā și mai venerandā de 1500 m. La piciorēle acestorū trei uriași, cari încunjurā golfulū, se estinde golfulū cu apa sa azurā, carea o închidū insulele Veglia și Cherso așa, câtū ți-se pare că înaintea ta nu e marea, ci unū lacū colosalū în mijloculū continentulū. Țērmiū aceștia, cari se ridicā în jurulū golfulū în formā amfiteatrală, suntū presārate de josū până susū cu sātuțe, biserici și căsuțe singuratece, cari scilipescū nespusū de prietinosū din împrejurimea cea verde. Cu adevēratū unū aspectū de frum-setā, care răpescē pe călătorii, cândū ajungēndū elū cu trenulū în partea Karstului cea de cătrā mare i-se vrājesce într'o clipā golfulū întregū înainte ochilorū!

Pretutindenea cēscū aci laurii și olivii, dar colo la pōlele lui Monte magiore, unde vegetațiunea e cea mai îmbeșugată, și unde

din păduricele întunecōse de laurī se ridicā zidiri frumose și elegante, acolo e Abbazia, mārğāritariulū acestorū țērmi. Aci te poți preumbla în driculū iernei ore întregi prin păduri pururea verđi. Aci în parculū celū mare poți vede sub cerulū libērū totū felulū de plante tropice. Ce plācere plinā de farmecū este acēsta pentru omulū, care într'o sarā pornescē dintr'unū ținutū cuprinsū de ghețulū iernei și în ceea diminēțā se trezesce pe pāmāntulū acesta încunuratū cu mirtū, ciparozū și laurū! Numai câtū să nu-lū punā pēcatele, să sosescā aci într'o đi a borei.

Peumblarea cea mai frumosā e aci fără îndoelā cea de-a lungulū malulū mării. Aci e aranjată o promenadā cătrā mēđānopte până la Volosca și cătrā mēđāđi până aprōpe de Ica și are să se continue și mai departe până la Lovrana. Fără de veste îți trecū orele, cândū te aședī pe o laviță a promenāđii, și privirea îți lunecā preste marea lucie azurā până la munții din depārtare și cērcā a deosebi sātuțele cele multe ori urmāresce barcele, luntrițele, nāile cu viutrole și vaporēle maieștose, cari brāzdezā luciulū mării în tōte părțile, ori se desfātēzā întrū aruncarea și retragerea mrejiilor ori se cufundā în studiarea stāncilorū bātute de valuri ori se dā visării liniștite, carea o acompaniēzā așa de melodiosū valurile lovindu-se în tactū domolū de stāncile țērmulū.

e în detrimentul alegătorilor săi, va vota legea din cestiune. (Onestitate politică liberală!)

Este cunoscut, că catolicii, neuniții și luteranii sunt în contra căsătoriei civile. Reformații, cari se laudă mult cu patriotismul său, se păreau a fi încântați de proiectele guvernului; dar și între ei cei ce mai țin ceva la religie, combat căsătoria civilă. Așa a ținut un discurs contra căsătoriei civile deputatul Kovács Albert, profesor de dreptul bisericesc la școala teologică reformată din Budapesta. El a probat cu hotăriri de ale sinodelor și cu protocoalele conventelor, la cari a luat parte și Tisza, ministrul Szilágyi și alți apărători ai căsătoriei civile, că dreptul și interesele bisericii reformate se opun proiectului din cestiune, apoi criticându unele dispoziții de ale proiectului arată, că ele sunt defectuoase, își contradic și provocă mari complicații. Contra proiectului a mai vorbit în 1 a c. contele Szápáry László și profesorul de universitate Sággy, era pentru proiectul Szász Károly și Morzsányi.

În 2 a c. Péchy Tamás fostul președinte al camerei critică în o vorbire lungă cu multă cunoștință de cauză reformele politice-bisericesci ale guvernului și arată, că ele așa, precum le-a prezentat guvernul, sunt stricacioase pentru biserica protestantă. Lui Péchy i-a răspuns guvernamentul Busbach. Apoi a urmat interesanta vorbire a disidentului Tibád Antal, care espune cele 4 puncte ale testamentului politic al lui Deák Ferencz, anume eschiderea episcopilor catolici și neuniți din casa de sus, căsătoria civilă obligatorie, regularea averii bisericii catolice și rezolvirea cestiunii autonomiei. Guvernul însă lipsit de energia și precauțiunea lui Deák în loc de a-i executa testamentul i-l a falsificat, și prin urmare nu are dreptul de a face pe reprezentatul principiilor lui. Vorbirea lui Tibád a fost desu aplaudată de opoziție și a adus în ner-

vositate pe ministri și o parte a mame-lucilor.

În ședința din 3 a c. deputatul Mikó Árpád uitându-și promisiunea solemnă făcută alegătorilor săi din Gyergyó-Szt-Miklós, că va apăra drepturile și interesele bisericii catolice, a vorbit pentru căsătoria civilă. În contra proiectului a vorbit Ragályi Lajos (disident) și Ugron Zoltán, era pentru proiectul Kapotsffy Jenő. Acesta a produs mare ilaritate dicându, că îmbrățișarea partidului independentist cu cel guvernamental negreșit va fi mortiferă pentru cestu din urmă, căci un sistem atât de putred, cum e cel liberal de aci, nu e vrednic să mai domnescă. Independentiștii numai pentru aceea spriginesc guvernul, fiind că acesta singur nu e în stare a produce nimica de Dómne ajută. — Secretariul de stat din ministerul de culte Berzeviczy își începe vorbirea reamintindu și el antecedentele proiectului, arătându, că neînțelegerile între biserica catolică și între stat sunt vechi, și că ordinațiunea din Februarie a fost numai ocaziunea, ca ele să erumpă pe față. Spiritul intransigent, ce domnesce în clerul catolic, a constrins guvernul la reforme. Reformele acestea ori când ar produce mari agitări. Pentru aceea e mai bine, să se reguleze acum deplin. Polemisază cu Apponyi și cu Szápáry László despre art. de lege 53 din 1868 și dice, că protestanților le aduce puțin folos, era pentru catolici este vătămătoriu, pentru aceea trebuie modificat. Că lucrurile au ajuns așa departe, cât s'a turburat pacea religioasă a țerei, vina o poartă catolicii, cari sunt neinduplecabili. Îmbunătățirea numai atunci se va introduce, dacă catolicii vor sta pe terenul, sincerității, toleranței și patriotismului. (Ore acum nu stau pe acestu teren? Dacă da, pentru ce sunt susținuți?)

Beöthy Ákos în o cuvintare fulminantă a sbiciuit guvernul, care fără nici o cauză binecuvintată, ci numai spre

a se ține la putere, a pășit cu reformele bisericesci. Până acum nu s'a făcut nici o manifestațiune sinceră pentru reforme. La adunarea poporală de Duminecă s'a prea vedit caracterul oficial. (Strigări în stînga: Cu diurne de 40 cr. și vinare după grație.) Adunarea a voit să fie o contrademonstrațiune a congresului catolic. Guvernul a făcut din cestiunile bisericesci cestiune de cabinet și totuși poate reeși cu ele numai coalitându-se cu stînga extremă. Unui atare guvern nu-i poate vota nimic.

Ministrul Szilágyi reflectându la discursul lui Beöthy dice, că adunarea din 4 a c. a fost o manifestațiune impositantă, și că dl deputat să nu suspitioneze pe nimeni.

În 5 a c. a mai vorbit Matuska pentru și Szilágyi Károly în contra proiectului.

În ședința din 6 a c. Kossuthistul Helfi Ignátz prin o cuvintare de 1½ oră s'a făcut unu dintre cei mai aprigi apărători ai guvernului. El a declarat, că coalitiunea cu partidul independentist se estinde numai la cestiunile bisericesci, și dinșu nu vede nici o immoralitate politică în acesta. Bartok Lajos cu multă agerime de spirit demască liberalismul proclamat de sistemul lui Tisza, care sistem nu e liberal, ci utilitar. Kossuth a disu, că proiectul trebuie primit și dela dracul. Și etă, dracul acesta e partidul liberal. Guvernul acum insultă religiozitatea poporului, pe când religie e cea dintăiu libertate, care singură are eroi și martiri. Se recere frivolitate, ca cineva să vateme acea religie, acea Romă, dinaintea căreia și Atila încă s'a retras. Adunarea de Duminecă o cualifică ca o slăbiciune a guvernului; fost'a timpuri, când opoziția inscena demonstrații de stradă, acum le aranjază guvernul. — Neumann Armin grăesce în numele Jidovilor, cari nu din considerații confesionale, ci numai din patriotism spriginesc proiectul. Dacă

N'am avut timp, să fac escursiuni, și așa acestea le descriu numai pe cum le știu dela alții.

Așa și-se recomandă aci, să-ți întinzi cărarea până la Ica și mai departe către mătăși până la Lovrana. Portul micu dela Ica e foarte pitoresc și reprezintă în totă originalitatea ei viața locuitorilor dela tărutul mării. Forțe frumoasă e apoi Lovrana în mijlocul grădinilor sale estine de castani, perșei și perși. Pe timpul înfloririi pomii aceștia umplu aerul de parfum. Dar și internul Lovranei poate să ocupe atențiunea călătorului mai mult decât ulițele celor mai multe localități de lângă tărutul mării. De-a lungul portului celui micu veți întinse mreșile, ca să se usce. Colo până în grădinile de smochini se întind ziduri acoperite ici cole cu arbori uriași, și în dosul zidurilor veți căsuțe albe împrejurate de verdătă. Casele acestea vedesc bunăstare și curățenie. Ici cole își întind castanii ramii preste întregu drumul. În cimetriu se înalță cipreși arătându spre ceri, și printre ei înfloresc trandafiri roșii respândind mirosul cu bună mirăsmă al vieții închiate în pace cu Dumneșu și cu deapropole. Lângă trunchiurile sure ale maslinilor se înalță trandafiri selbatici cu flori albe. Înaintea caselor sedă femeii torcându. Ele își pun furca la o parte, îndată ce începe a suna

clopotul dela biserica sfintului George, a patronului Lovranei. Atunci se rogă ele pentru bărbații, frații și fiii săi, cari umblă pe mări departate. Dar dăile acestei romanticități sunt numărate. Puțină vreme va mai trece, și sătulețele Ica și Lovrana le vor ajunge sörtea Abbaziei: vor veni aci străini, cari vor schimba fața acestor sate și viața dintr'insele. Atunci adevărat, că oșpeții vor găsi aci o indestulare mai bună a lipșilor sale adevărate și închipuite, dar deodată veți pute să veți, cum se va încliba și aci în scurtă vreme societatea aceea chichită, linsă și unsă, care turbură petrecerea în Abbazia pentru cel ce iubește frumșetele naturii, și o îngreună preste măsură pentru cei ce afară de tăierea couponilor mai au și lucruri, cari le storc sudor pe față.

Escursia cea mai interesantă pe uscat e aci urcarea lui Monte maggiore. Aspectul, de care are omul parte din virful muntelui, are să se numere între aspectele cele mai frumoșe, cari în Europa se desvălesc ochilor. El cuprinde nu numai întregă Istria cea spalată de valurile mării, cu porturile dela Pola și Trieste, golful de Fiume și mulțimea insulelor presărate prin Quarnero și tărutul croat cu Alpii lui cei îmbrăcați în haină albă de neună, ci pe lângă vreme bună și lumina potrivită trece și de cea parte a Istrii preste luciul mării până la tărutul Italiei,

și ochiul zăresce acolo locul, pe care s'a aședat regina de odinoră a mărilor și-și deplânge acum mărirea perdată.

Dar oșpeții cei ce iubesc viața comodă, arare ori se hotăresc a se sui pe Monte maggiore, ci acestei escursiuni îi preferesc pe cea ce o au dinaintea nasului, adică escursiunea pe mare. Eu am călătorit și pe mare, și nu-mi vine să le bag de vină, că le place, să petrecă pe mare. Plăcerea acestei escursiuni e adică însoțită de un folos, care se potrivește foarte bine cu scopul petrecerii în Abbazia. Inspirarea aerului de mare pătruns de sare întăresc foarte nervii omului. Afară de aceea își oferesc astfel de escursiuni prilejul celui mai bun și mai ușor de a cunoșce ținuturile și poporul din părțile acestea.

Scurt timp am putut petrece la tărutul aceștia ai mării și așa nu mi-am putut implini dorința de a trece preste Monte maggiore și de a cerceta acolo remășițele sermane ale coloniilor romănesci, cari s'au mai păstrat acolo încunjurate de marea slavică.

Speru însă, că o pēnă mai chemată va dărui cetitorilor „Unirii” un studiu scurt și bun asupra acestei mări de Romăni despărțite de masa română cea mare din Carpați și de la gurile Dunării.

proiectul va deveni lege, dice el, Jidovii vor trage scurta, fiind ei în minoritate față cu creștinii. — Br. Andreansky Gábor impută guvernelor liberale, că deși au avut clerul pe partea sa, totuși de 20 de ani batjocoresce și persecută religiunea catolică. După proiectul din cestiune omul mai dela nascere până la morțe trebuie să tot plătească statului. Căsătoria civilă în totu locul a adus după sine socialismul; poporul de pe acum numesce concubinatul căsătorie civilă. — La finea ședinței ministrul Lukács a prezentat proiectul de lege referitoriu la închierea unui tratat comercial interimar cu Rusia.

În 7 l. c. mai mulți deputați din stînga extremă au cerut, ca fără amânare să se pertracteze rugările pentru reimpatrierea lui Kossuth, care fiind de 92 de ani și așa nu mai are multe zile.

La cestiunea căsătoriei civile a vorbit Beniczky pentru, era Ugron contra. Acesta și-a început filipica sa imputându guvernului, că nu mai dispune de majoritate, și esistența lui depinde numai dela concursul croaților și în afacerile interne dela alii sasilor, la cari guvernul e silit să le facă concesii. Căsătoria civilă obligatorie este o manifestare a absolutismului și omnipotenței statului, pe când cea facultativă este o manifestare a libertății. Căsătoria la toate popoarele a avut caracter religios, pe când prin proiectul guvernului ea e considerată de un simplu contract civil de afaceri. O femeie binecrescută simte, că ea când se mărită nu încheie un contract de afaceri, și nu voese să fie lipsită de mărturia și ajutorul lui Dumnezeu, deoarece ea știe, că religiunea creștină a ridicat femeia pe o treptă cu bărbatul. Părtinitorii proiectului aduc înaintea și cestiunea naționalităților. El însă afirmă, că cel ce voese a purcede corect față cu naționalitățile, numai forma libertății o poate alege cu privire la căsătorie. Acesta trebuie alesă, fiind că în viața publică de stat nu li-se poate concede naționalităților mare influință, deci trebuie să li-se lase în afacerile sociale și religioase. Dacă în acestea nu se pot mișca liber, nimic nu le va mai lega de țara acesta. Avertisază guvernul, să nu turbure pacea religioasă, basa morală a vieții sociale. Pe cum pe timpul persecuțiilor martirii nu au jertfit cesarilor deificați, așa nici dînsul nu jertfesece omnipotenței de stat, nu jertfesece liberalismului, ci libertății, căci în libertate se cuprinde liberalismul, dară în liberalism nu se cuprinde libertatea.

Anglia.

Betrânul Gladstone după o activitate publică de 62 ani s'a retras de pe arena politică. Președinte al cabinetului în locul lui e numit din partea Reginei lordul Rosebery. Noul ministru președinte este de 47 ani. Activitatea politică și-a început-o în 1871 ca partisan al lui Gladstone. Rosebery până acum a fost ministru de externe în cabinetul Gladstone și e cunoscut ca diplomat abil și amic al întregii alianțe. Ca ministru președinte este totodată și prim

lord al tesaurului. Portofoliul ministeriului de externe s'a oferit lordului Kimberley, până aici secretariu pentru India. Sir John Morley va primi portofoliul Indiilor, era Herbert Gladstone pe cel al Irlandiei.

Correspondințe.

Din Archidieceză în zilele babelor 1894.

Stimate Domnule Redactor!

Credincios promisiunii mele de a urmări cu luare aminte purtarea „Gazetei“ față cu s. noastră biserică, ieau péna în mână chiar acum în zilele babelor, ca să Vă scriu érași ceva despre această habă bătrână și rea numită „Gazeta“.

„Gazeta“ deși bătrână, totuși ca și cum ar fi soră cu Kossuth, simpatizează totu cu elementele radicale de pretutindenea. Până acum totu seria la articuli de fond fără vlagă și ifos despre Cehi din simpla simpatie către radicalii Cehi tineri.

Mai fiindu luată pentru articuli aceștia și în batjocură, din incidentul bombei ultra-radicală a lui Vaillant în Paris, se apucă și serie articuli de fond despre anarhiști, în care ca un doctrinariu bătrân de pe vremele lui Garnier Pagé, Royer Collard, Odillon Barot și micul bourgeois Thiers umblă cu palaria în mână, să-i învețe pe anarhiști, că ce e libertatea, fără să vrea a ști, că doctrine, ca cele ce le profesază „Gazeta“, au produs anarhismul.

Capul lui Vaillant a cădută sub guilotină. Ce să facă acum „Gazeta“? Aruncă o privire preste Europa, setosă de împliniri radicale. Și étă dă în Serbia de confuziunea, ce o facă acolo radicalii. Îute se apucă și înghébă în Nr. 40 articuli de fond cu titlu: „Nemulțămirea și ferberea în Serbia“, ca și cum n'amăvé noi alte cestiuni mai de interes ca Cehii, Vaillant și Serbi. Aci este cauza scolastică amenințată în nordul Ardealului. De ce nu dă bieților docenți instrucțiune, cum să se apere în contra șovinismului. Sau de ce nu reproduce barăm în viațiunile, ce li-le-a dat „Unirea“ redijată de „Iesuiți“. Așa vre „Gazeta“ să trăească din punga poporului român cu articuli despre Cehi și Serbi? Satul arde, baba se peptănă.

Să ne mirăm dară, că chiar pe la serbătorile Pascilor din anul trecut a deschis spațul articolului său de fond la radicalul teolog din cotele sale, ca să întorcă totă biserică noastră cu fundul în sus? Ađi mâne ne vom trezi, că „Gazeta“ cu teologul său voru pofti, ca preoții să nu mai poarte reverenți, căci și preoții numai atăta putere au în biserică, câtă au și laici, și așa nu e pentru ce să se deosebescă de laici în vestimente. Ba odată numai ne vom trezi, că teologul radical din cotele „Gazetei“ va slugi liturgia și va face maslu la morboși laolaltă cu cei dela „Gazeta“, căci după ei totu ce pot face preoții în biserică, pot face și laici. Nu este lipsă decât ca un „sinod mixt“ să o hotărască asta, și apoi e gata.

La început credeam, că doră pe teologul din cotele „Gazetei“ l'a făcut barăm anagnost vre un episcop din România ori poate din Bulgaria. Îute m'am convins însă, că teologul din cotele „Gazetei“ e cu multu mai radical decât să umble după dal destea. Căci chiară dimpotrivă, după el n'are lipsă

nimeni să fie nici barăm anagnost, ca să potă slugi liturgia, să facă maslu, să cetască molitvele și altele. De așa ceva este lipsă numai prin țările, unde credința creștină nu s'a păstrat așa „pură și originală“ ca la Românii din Ardelu pe timpurile domniilor calvinilor asupra bisericii românești. Câte minuni nu mai potă scote la ivelă „istoriografii“ cestiunariști și teologii în nădragi de prin jurul unei babe bătrâne ca „Gazeta“!

Era să uită. În Nr. 40 „Gazeta“ după ce s'a ocupat de Cehi! pardon de Serbi, se ocupă de „unelțirile catolicilor unguri în contra autonomiei bisericii române unite“, căci Serbi îi sunt mai dragi ca biserică română unită. Deși purtarea episcopatului românesc unită a fost corectă și bărbătescă față cu aceste unelțiri, din cari poate vedé ori și cine, că unelțirile nu voru avé efect, „Gazeta“ totuși vorbește de „letargia și nepăsarea“ clerului unit. Și pentru ce? Pentru că clerul unit nu mai umblă după potcovele de cai morți, ce i-le-a arătat de atâtea ori „Gazeta“ timp îndelungat. Nu voese să vadă „Gazeta“ nici acum, că nu mai poate îmbeta lumea și clerul unit cu neadeveruri juridice și istorice ca pe la 1868, că „blăstemații“ de doctori în teologie îi măsura totă litera, și clerul și poporul unit are atăta maturitate, câtă să potă deosebi între bărbați, cari scriu în cunoștință de cauză, și între nisce zăpăciți ambițioși. Asta-i „letargia și nepăsarea“ clerului unit, de care o dore pe „Gazeta“. La revedere.

Primiți etc.

Acela-și.

Simandă, 3 Martie 1894.

Clarissime Domnule Redactor!

Correspondentul nobil P. din Budapesta a pășit în Nrul 5 al „Unirii“ cu idea unui congres de protestare al Românilor greco-catolici în contra înoirilor infernale ale guvernatorilor actuali pseudo-liberali, și apoi a pus înaintea noastră în enigmă o nucă!

Dorința aceea pie, ce a așteptat realizare, ca nuca să fie fostă spartă, și enigma deslegată, am firma convingere, că o împedecată în linia primă vacanța durerosă a scaunului mitropolitan, era în a doua serăcia, ce ne apasă.

Întru adevăr aceste sunt motive, cauze prea grave, pentru cari n'a fost convocat congresul și pentru cari nici că am fi putut conveni cei mai mulți. După ce însă fiesce care creatură își are destinațiunea sa, chiară astfel și noi preoții dispuși cu jurisdicțiune de lipsă avem destinațiunea noastră, ca să corăspundem — după puterile noastre — datorințelor de a lucra în teritoriile cele mici ori și mai mari, cari ni-s'au încredințat, prin urmare correspondentul P. chiară așa precum și noi am fost avisați și suntem lăsați la puterile noastre proprii, la cercurile noastre de activitate.

Am fost dreptă aceea, de când am încetat persecuțiunile creștinilor, în liniște, și am lucrat în liniște pentru ajungerea scopului. Acuma însă, după ce Măritul chor al Episcopilor catolici de ambele rituri din această țară a vădută, „că se scolă christoși mincinoși și profeti mincinoși, și că dau semne mari“, adecă demonstrațiunii francmasonice, și de ale unor simbriați de ai comitatelor, „ca să amăgescă, de va puté, și pe cei aleși“, și s'au adunat, s'au întrunit în capitala țerei în Budapesta ca nisce supra-

veghiatori puși de Spiritul Sfințit pentru ca să se opună puterii Satanei, și de acolo ne-au chemat, ca să ne grupăm în jurul lor strălucită, ne-au învățat, ca să ne ridicăm vocile protestătoare, ne-au însuflețit, ca să reclamăm drepturile garantate și prin constituținea țerei noastre, și în urmă ne-au dat curaj, ca să apărăm religionea, drepturile Bisericii și libertatea conștiinței noastre catolice, pe lângă ce au fostula culmea chemării sale, au lucrat așa, câtă au reimpresat în memoria noastră luptele SS. Apostoli, martiriul lor și al creștinilor din tîi și ne-au animat, cum să lucrăm neobosit și fără de frică, „că cu noi este Dumnezeu!“

Am primit adevărată Pastorală colectivă în versiune maternă noi Simandanii în 26 Ianuarie a. c., și în aceea ni-s'a impus, ca să o publicăm poporului credincios în Dumineca sau Sărbătorea întâia după primire. Am căpătat prin urmare cu toți putere, ca să conlucrăm conformă intențiilor salutifere ale Sfinților lor!

Porunca de a lucra ne-a pusă la lucru! Datorința de a lucra ne-a pusă la lucru!

Și am lucrat, pentru ca să ne facem demni de a auzi: „Prete puțin ai fost credincios, prete multe te voi pune: intră întru bucuria Domnului tău!“

Cred, Domnule Redactor, că primiți în colonele multă prețuitului organ, ce-l redactați, darea de samă despre cele îndeplinite în parochia asta mică, carea s'a ridicat ca o insulă sporadică din Archipelagul acatolicismului și al schismei, ce umple și acopere țara acăsta de jos.

Bucurie mare a umplut inimile poporenilor puțin de față în S. Sacel în ziua de 28 Ianuarie a. c., căci cum înțeleseseră, că Preamăriții Prelați bisericesci au primit lupta de apărare, urdită de către acești moderni, de către inimiții profesioniști a totu ce este dumnezeesc, și-au dat expresiune simțimentelor sale de mulțămire cu cuvintele fiesci sincere de: „Să trăescă!“ și: „Să ajute bunul Dumnezeu!“

Am scris, puțin de față, durere! căci liberalismul afurisit lătit și aci, pe cum și tirgurile de țară, cari se țin în Dumineci, în acest comitat s'erăcit în moralitate au înstrăinat inimile omenesci dela Creatorul și Binefăcătorul nostru!

Măhnitu-m'am dreptă aceea, pentru că numai puțin ai fost de față, măhnitu-m'am, pentru că n'am cugetat, că promulgarea pastorelei să-și aducă fructele dorite! Am cugetat adevărat, că prin publicare mi-am împlinit numai datorința, și că acea publicare a fost numai versul celui ce strigă în pustie.

S'a adevărit însă și acuma, că după supărare vine bucurie. Măhnirea mea s'a prefăcut în însuflețire, versul meu n'a sunat în zădar. După ce au mai auzit și ceilalți poporeni despre învățătura preabunului nostru Archiepiscop, cu care ne-au deșteptat și ne-a chemat la sprijinire în lupta de apărare, ce deja a susceput-o, m'au cercetat, pentru ca să le-o mai facă cunoscută și a doua oară.

N'am fost avar în cuvinte, am răsturnat proverbiul, că „nici preotul nu predică de două ori“, și le-am promulgat și esplicat și mai pe larg și pentru a treia oară, încă și din ocaziunile alor două cununii.

Vedându, câtă de mult se interesează poporul pentru credința dată și lasată de

Insu-și Dumnezeu, și câtă de mare bucurie au pentru lupta de apărare, carea a primit-o asupra Sa preabunul nostru Părinte și Episcop, și auzându și despre grăta, ce au simțit pentru sila, cu care voru fi purtați înaintea birărilor și notarilor comunali, ba și înaintea altor slujbași de „sine cura“ recrutați ai căsătoriei civile, am convenit, ca să ne grupăm sub praporul, ce l'a desfășurat Archiepiscopul nostru, am convenit, ca să ne înșirăm sub praporul ce poartă emblemă icona învierii glorioase, pe Domnul nostru Isus Christos în mână cu crucea, ce are inscripțiunea: „În acest semn vei învinge!“

În urmă m'au încredințat, ca să stilizez rugarea noastră preaferbinte și umilă, carea apoi s'o înaintăm la Înalta Casă de sus, ca și în acel casu prea dureros și neașteptat, când s'ar și vota proiectul de lege despre căsătoria civilă în Casa de jos, să binevoescă cu puterea și după dreptul, ce au, a o respinge în iadul de jos, de unde a și plecat, ca să nu-I mai potă urma și ceilalți feți ai infernului, cari sunt gata, ca să o înșoțescă.

520 suflete numără parochia noastră greco-catolică din Simand, mică e în sine, dară pentru ca să nu potă cualifica ordele infernale tăcerea noastră păcătoasă, ca și cum și noi le-am întinde mână de ajutoriu întru răsturnarea principiilor religiei noastre catolice și ale drepturilor Bisericii noastre, dară nici în răsturnarea statului și tronului, și pentru ca să nu se potă provoca totu mereu în modul numai de ei obișnuită preatemerariu, că omniunea publică dorește acele înnoiri detestabile, noi deși puțin, încă am protestat și vom protesta.

Strategia învață, că combatenții se uită și la mulțimea numerică a oștii. Deci pentru ca falanxul nostru să albă și mai mare respect, am intrat în alianță cu romano-catolicii, cari încă sunt puțin la număr.

Pentru ca dl Nic. Densușan, carele este cercetătoriu de istorie și criticograf, nu cumva cotindă această corespondință să o folosescă ca argument în contra „studiului apologetic“, că etă și uniții din Simand au pășit în alianță bisericescă-politică cu romano-catolicii, pentru ca să fie mai tari, mă grăbesc a enunța, că noi am intrat în alianță dogmatică, pentru ca să ne apărăm dogmele de către omenii falibili și înșelători.

Ca aceste dogme și întregă credința greco-catolică a noastră să o putem apăra și mărturisi spre mântuirea sufletelor noastre, rugăm pe Dătătorul acelor, ca să ne ajute și acum, pe cum a ajutat întâiului și marelui împărat creștin s. Constantin în lupta, ce a purtat-o în contra lui Maxentiu!

Primiți etc. Teodor Dringot, parochu gr. cat.

Invitare.

Reuniunea pompierilor voluntari din Blășiș își va ține adunarea generală în 11 Martie a. c. la 2 ore p. m. în localitățile școlii normale din locu, la care sunt invitați toți membrii activi și onorari, precum și toți aceia cari poartă la inimă prosperarea acestei reuniuni.

Blășiș la 4 Martie 1894.

Comanda supremă.

Noutăți.

Mistificare. Am vădutu din împlire o broșură intitulată „Diletantismul și patimile în politică“ și tipărită la „Aurora“ în

Gherla. Pe dosul ei se cetesce, că se află de vizare la redacțiunea „Unirii“ în Blășiș. La acăsta declarăm, că nu am primit nici nu suntem aplicați a primi astfel de comisiuni.

Ministrul de resboi al României, dl general Jacob Lahovary și-a dat dimisiunea, care a și fost primită de către regele. Cu conducerea afacerilor de resboi este încredințat interinal dl Lascor Catargiu, președintele consiliului de ministru.

Audiență egală. Joi în 15 Faur Părintele Dr. Demetriu Radu Protopopu on. gr. catolic în Bucuresci, a avut înalta onoare de a fi fost primit în audiență particulară de M. S. Regele României, Carol I.

Concurs. Pentru ocuparea postului cantor-docental din Romos în protopopiatul Cudșirului diecesa Lugosului se escrie concurs cu termenul de 31/19 Martie a. c. cu emolumentele: 200 fl. din casa adodială, 4 orgii lemne tăiate și vecturate, 1 porțiune de lemne din pădure, 20 fl. din casa bisericii ca cantort secundar, 20 fl. pentru cuartir și stola. Salariul se va ridica la 300 fl.

Bilanțul „Reuniunii de Consum asociare în Blășiș“ pe anul 1893. *Intrate.* Restul casei din 31 Decembrie 1892 fl. 1144.86, din vizare de și fl. 47286.24, dela Acționari fl. 5484. —, împrumuturi cambiale fl. 10230.70. Laolaltă fl. 64145.80. *Esite.* Mărfuri cumpărate fl. 53196.37, speșele mărfurilor fl. 424.77, speșele prăvăliei fl. 106.18, porto la postă și gară fl. 3130.73, accis de zahăr și cărnuri fl. 1029.63, accis de alcool fl. 197.62, dare de venit 393.20, mobiliariu fl. 493.16, chirie fl. 270. —, asigurațiunii fl. 45.95, salare fl. 3111.12, acțiuni replătite fl. 52. —, interese după împrumuturi fl. 278.94, speșe de cancelarie fl. 35.72, dreptul de trafic fl. 50. —, restul casei în 31 Decembrie 1893. fl. 1330.41. Laolaltă fl. 64145.80. *Active.* Timbre și cambii fl. 462.72, depositul de mărfuri fl. 31396.46, debitorii fl. 10086.87, mobiliariu fl. 1631.25, restul casei din 31 Decembrie 1893 fl. 1330.41, acționari restanțieri fl. 1498.19, acționari restanțieri fond. de res. fl. 149.81. Laolaltă fl. 46555.71. *Passive.* Creditori pentru mărfuri fl. 24888.42, împrumuturi cambiale fl. 8365.70, capitalul de fondare înscris fl. 11470. —, capitalul fondului de rezervă fl. 1147. —, venitul curat ajuns la împărțit în 31 Decembrie 1893 fl. 684.59. Laolaltă fl. 46555.71.

Adunarea generală din 1 a. c. a hotărât, ca câștigul de fl. 684.59 să se împărțescă în chipul următoriu: fl. 68.45 (10%) pentru fondul de rezervă, fl. 68.45 (10%) consiliului administrativ, fl. 20.41 (3%) comitetului de supraveghiere, fl. 20.41 (3%) conducătorului, fl. 13.16 (2%) celui alaltu personalu, fl. 449. — (5% după suma versată în acțiuni) dividendă acționarilor, era restul de fl. 44.26 dotațiune extraordinară a fondului de rezervă.

Câștigul, observăm și de astă dată, este mic numai la vărere. În realitate totu în câștig se cuprind miile acelea de florenți, cari le-au câștigat acționarii și prete totu cumpărătorii în urma reducerii marii a prețurilor în toate prăvăliile din Blășiș, carea e a se mulțami singur numai reuniunii de consum. Blășișul, care a trecut deja prin esperința acăsta, potă să recomande acum înființarea de reuniuni de consum tuturor acelor Români inteligenți, cari au adevărată durere de sôrtea materială a poporului.

Casuri de mörte. Laurentiu Cornea preot gr. cat. în Szt. Lörincz, tractul protopopescu al Murșului, a repausat în 17 Februarie a. c. în anul al 35-lea al vieții și al 12-lea al preoției sale. — Iulian Dragos, preot în Giumelciș a repausat în 29 Ian. în al 36-lea an al etății și al 12 al preoției, lăsându o veduă cu 5 orfan. În 14 Febr. a repausat totu în Giumelciș preotul din Cigü, socrul preotului I. Dragos, în urma unei aprinderi de plumăni contrasă la înmormintarea acestui. Defunctul a fost de 57 ani și elu lasă în doliu adencă o veduă și un orfan.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XVII.

Aug. Tr. Laurianu despre S. Unire.

(Fine.)

Ma! departe ne spune Laurianu, că Românii prin unire nu numai nu dobândiră, ci chiar pierdură nisece bunătați mari, și anume întâiu „perdură independența loră, ca Români și ca religioșari de ritulă orientală“.

La acesta răspundem, că numai aceea poți perde, ce ai. Prin urmare trebuie să se dovedescă mai întâiu, că Românii înainte de unire au avut „independența loră ca Români și ca religioșari de ritulă orientală“, și numai după aceea să se arete, că amu perdută această independență frumoasă. Astăzi însă numai istoriografi critici ca Densușanu și scriitorii ignoranți ca Manegutu mai pot imbeta lumea cu nu știu ce independență înainte de sfînta unire.

Independența politică înainte de unire au avut numai Nobilii, Sécuii și Sașii, ér Românii au fostu numai suferiți. Starea noastră politică era determinată în „Approbatăe“ cu cuvintele acestea: „Noha az oldh natio az hazaban sem a Statusok köze nem számlátott, sem vallások nem a recepta religiók közzül való; mindaz által propter regni emolumentum miglen patidlattnak scl.“ (Deși națiunea valachă în patrie nu fu numărată nici între staturile țării; nici religionea ei nu este între religiunile recepte; cu toate acestea pentru folosul statului până cându voru fi suferiți etc.)

Acăsta este independența politică (!), ce amu avut-o ca Români înainte de unire, ér independența noastră ca religioșari de ritulă orientală este evidentă atât din textul ungurescu de mai sus, câtu și din cele ce le-amu desfășurat deja într'altă locu pe largu. Despre independența acăsta ca religioșari de ritulă orientală, ne-ar pute povesti multe, dacă s'ar scula din morminte, protopopii românesci, cari purtau pe umerii loră pe superintendentii calvinesci magiari în sinode bisericesti, și preoții românesci, cari iernați câni domniloră.

Se dice mai departe, că Românii prin unire „perdură arhiepiscopatulă“. Va să dica pierdură aceea, ce nu aveau pe timpulă, cându s'a făcutu unirea. Noi amu doveditu până la evidență într'altu locu, că înainte de unire a existat numai o episcopie ticăloasă, încălecată de calvini, care dacă nu întrevinia sfînta unire, pôte ar fi fostu și ea cassată cu totul și înlocuită cu episcopia calvinescă magiară pentru toate timpurile. ¹⁾

Se dice în fine, că Românii prin unire „perdură chiară naționalitatea“.

Aci întimpinămă acelu prejudiciu înrădăcinat în capul multoră Români, că numai biserica orientală ar fi capabilă a conserva individualitatea unei națiuni.

Istoria însă dovedesce cu totul contrariul.

Nu vomă arăta, cum s'au dezvoltat națiunile cele mari și culte, ca Francesii, Italianii, Englesii, Spaniolii și Germanii în brațele bisericii catolice, ci ne mărginim numai a aduce aci exemplulă poporiloră, cu cari Românii trăescă în monarhia Habsburgiloră. Exemplulă acesta ne convinge, că în sinulă bisericii catolice nu numai se conservă, ci se și dezvoltă și întăresce individualitatea fiesce cărui popor, dacă el nu abdice de bună voe la naționalitatea sa.

Poporulă magiară, care a fostu încunjurat totdeuna de elemente heterogene, pe lângă toate că a fostu catolicu vécuri întreg și este și astăzi în numără preponderant, totuși nu numai nu și-a perdut individualitatea sa națională, ci și-a și dezvoltat-o și întărit-o așa, încatu astăzi ocupă o pozițiune hotărîtore în monarhie.

Croații o mână de omeni, însă toți catolici, și-au eluată o independență și autonomie, care de sigură ar multămi și aspirațiunile Româniloră din Transilvania și Ungaria, cându ei ar puté-o dobândi și pentru

¹⁾ Veđi capitululă nostru: Sam. Klein despre Mitropolia de A-Julia p. 117.

sine. În lupta pentru drepturile Croaților totdeuna vedemă figurândă pe primulă plau clerul și arhieriei loră catolici.

Cehii catolici din Boemia, deși sunt în atingere imediată cu imensa mare a elementulă germănu, totuși nu și-au perdut individualitatea națională, ci din contră și-au afirmat-o și și-o afirmă cu atăta tărie, câtu punu pe gânduri pe numeroșii nemți din țările coronei austriace.

Polonii catolici în Rusia ținu peptu cu despotismulă ortodoxă, în Germania cu ne-toleranța protestantă, în Austria cu Germanii egoști, așa încatu trei puteri mari pe lângă toate opiniile nu potă nimici naționalitatea acelu popor catolicu.

Este deci lucru evidentă, că biserica catolică nu numai nu nimicesce naționalitatea poporiloră, ci din contră o apără, o dezvoltă și întăresce.

Chiaru și la Români conștiința națională s'a trezită numai prin unire cu biserica Romei, și numai cine își închide ochii minții, nu pôte vedé adevărulă luminos, că cei dintăiu apostoli ai românismulă și ai drepturiloră lui au fostu fi ai bisericii unite.

Și nici nu se pôte altfel, unde se urmază sinceră doctrina și praxa bisericii catolice.

Biserica catolică tinde, ce e dreptu, a uni pe toate poporile într'o singură societate religioasă universală, însă fără a le despoia de proprietățile loră naționale. Din contră fiindu că biserica catolică din firea sa țintesce a se constitui într'o societate perfectă independentă de societatea politică, ea singură este capabilă a înfrina pornirile statelor, ce atentéză la individualitatea națională a aceloră popor, cari caută adăpostu în sinulă ei.

Cu totulă alta este firea bisericii orientale ortodoxe. Ea tinde spre separarea credincioșiloră săi în totu atâtea biserici independente una de alta, și nesubordonate vre unu centru de unitate, câte state s'au formatu și se forméză pe teritoriulă ocupat de ea. În fiesce care din aceste state ea nu scie să fie decât sclava puterii politice, ale cărei interese le promovéză chiaru și cându acestea vinu în conflictu cu cele mai elementare principii de dreptate și ecuitate, și cu interesele poporiloră, cari constituiesc statulă.

În Rusia biserica ortodoxă s'a degradat în unu felu de instituțiune de stat și s'a pusă cu totul în serviciulă Țarului, pe care-l servește în rusificarea tuturoră poporiloră nemuscălesci. De aci provine apoi, că Româniloră ortodoxi din Basarabia nu li-se permite nici măcaru a se închina lui Dumedeu în limba loră proprie, și astfelă suntă espusi desnaționalisării, care trebuie să urmeze în modu necesar.

În Sêrbia Românii locuesc unu ținut întregu în masse compacte, însă fiindu că suntă ortodoxi, nu potă dezvoltă nici o viață culturală românescă, de-ôrece biserica ortodoxă este agentulă politicu al statulă sêrbesc, care nu are durere de dezvoltarea unei vieți culturale românesce pe teritoriulă său.

Românii din Macedonia, Tesalia și Epiru numai prin alipirea loră de „ortodoxie“ au dispărută aprôpe cu totul, pentru că Patriarchulă ecumenic, care în virtutea titlulă acestuia ar trebui să îmbrățișeze cu egală dragoste toate poporile, s'a folositu de atribuțiunile civile, ce i-le-a datu Sultanulă, numai pentru elenisarea Româniloră, cari îi erau supuși.

Între Dunăre și Carpați biserica ortodoxă a fostu totdeuna aceea, ce a fostu puterea de stat. Cându acăsta era slavă, biserica încă a fostu slavă și slavizătoare. Cându puterea de stat a fostu grecăscă, biserica încă a fostu grecăscă și grecisătoare, și astăzi nu este românescă pentru că o dore de sôrtea poporului romănu, ci pentru că așa pretinde puterea de stat, în ală cărei serviciu se află, și dacă mâne în locu de unu Ministru romănu ar

ședé în „sfîntulă Sinodă“, — de ce să ne ferescă Dumedeu, — unu Ministru muscălesc, ea ar fi muscălescă, căci este în firea ei a fi servitorea puterii de stat.

În Ardélă înainte de unire bisericii orientale ortodoxe nici prin minte nu i-a trecută să înlocuescă limba slavă cu limba poporului romănesc. Înlocuirea acăsta a făcut-o Magiarii calvini. Fiindu că însă puterea de stat a dorită acăsta strămutare, biserica ortodoxă pururea credincioasă acestei puteri, s'a plecat și astfel a servit și ea o singură dată, însă numai la poruncă, înreșele naționale ale poporului romănesc. Er dacă astăzi este constituită cu caracteru național, împrejurarea acăsta este de a se mulțami de o parte puterii supreme de stat, care a voit, ca ea să fie națională romănescă ca unu contrapondu la aspirațiunile exagerate ale Magiilor, ér de altă parte este de a se atribui ideiloră naționale romănescei propagate prin unire, de cari nici biserica ortodoxă transilvană nu se pôte lăpăda fără a se sinucide.

În Bucovina biserica ortodoxă a avut ocaziunea fericită și toate mijlocele materiale de a puté ocroti poporulă romănesc, de a-lu cresce și civilisa așa de tare, încatu elu singur să fie stăpănu pe acestu petecu de pămîntă romănesc. Nu a făcut-o acăsta, pentru că ea a preferit a se face sclava intereseloră puterii de stat, și astfelă vedemă totu mai multu din terenulă, ce l'a avut odinioră, față cu nise venetici, și cum chiaru unu bucovinenu scrie: „Nemulă slavă se lătesce și devine aci (în Bucovina) nu numai pentru Români unu pericolu, ci și pentru Austria.“ ¹⁾

Cu unu cuvîntă biserica ortodoxă orientală se identifică din firea sa totdeuna cu interesele puterii de stat chiaru și atunci, cându acestea suntă contrare intereseloră poporiloră, și pentru aceea nu i-se pôte atribui proprietatea de a fi ocrotitorea naționalității vre-unu popor.

Amu insistat asupra acestoră adevăruri, pentru că astăzi se face forțe mare abusu de presupusa proprietate a bisericii „ortodoxe“ de a fi fostu în trecut și de a fi în viitoru singura anghiră de mântuire pentru naționalitatea noastră, pe cându din contră dacă poporulă romănu dela început s'ar fi alipit de biserica catolică, astăzi ar fi cu multu mai fericit, precum s'au fericit și alte nemuri, pe cari însi-ne le vedemă, și dorim din sufletu, ca prejudiciile, cari le-au sciută băga în capulă Româniloră nemurile străine în contra bisericii catolice, să nu le plătim încă și mai scumpu, decum le-amu plătit în trecut.

Premițendă acestea ne întorcemă la aserțiunea lui Laurianu, că prin unire Românii și-ar fi perdută chiaru și naționalitatea.

Este și acăsta o frasă golă nedovedită încă de nimeni, și cu atât mai puțin de Laurianu, care după ce permite, că numai unde și unde a ajuns și câte unu Romănu uniu în funcțiune de stat, totuși — fără să fie atent la contradicțiunea, în care cade, — afirmă, că avemă prea multe exemple de Români uniți, cari ajungendă în funcțiuni de stat și-au schimbatu ritulă grecăscu cu ritulă latinu și astfel se magiarisară. Din multe exemple însă Laurianu nu aduce nici unu. Din contră noi avemă exemple de Români, cari au ajuns în funcțiuni forțe înalte, fără a și fi renegat naționalitatea. Așa a fostu Petru Dobra directoru fiscal pe la mijloculă secululă trecut, care multu s'a interesat de sôrtea și prosperarea Româniloră; așa a fostu Iosif Mehesi consiliariulă de curte pe la sfârșitulă véculă alu 18-lea, care a compus renumitulă „Supplex libellus Valachorum“ prezentat dietei din 1791. Asemenea a fostu familia Șulutesciloră, și alții, pe cari ar fi prea lungu a-i numera aci. Treccerile dela ritulă orientală la ritulă la-

¹⁾ Diariulă „Dreptatea“ Nr. 38 din 1894.

tinu nu au putut să fie „prea multe“ din acel motiv, că atât superiorii misionarilor, cât și scaunul apostolic al Romei și Curtea împărătească nimic nu au inculcat cu atâta tărie ca conservarea ritului oriental și nimic nu au oprit cu mai mare insistență, ca schimbarea ritului. Nu negăm însă, că nu s'ar fi întâmplat casuri, ca unii Români să-și părăsesc națiunea, și să treacă în castele Magiarilor. Casuri de acestea au fost și în trecut și sunt și astăzi atât la uniți cât și la neuniți, însă la acesta nu este de vină religiunea, ci egoismul celor care preferesc interesele sale private alipirii datorite față cu națiunea sa. Nu puțin contribuie la schimbarea naționalității în Ungaria și raporturile etnice ale acestei țări. Așa de e. nici biserica ortodoxă nu a putut împede ca pe mii de Români din Secuime, să nu-și pierdă limba și pe încetul să se lapede și de biserică, precum astfel de schimbări nu a putut împede nici biserica unită acolo, unde credincioșii ei au fost imprăștiati în număr mic printre masele compacte ale Magiarilor. Apoi să nu ne uităm, că nobilimea mai înaltă românească nu amu perdut o după unire, ci înainte de acesta pe timpul „ortodoxiei“ neștirbite prin unire.

Deci de desnaționalizare prin unire nici vorbă nu poate fi. Din contră dacă considerăm, că numai prin unire s'a dezvoltat conștiința națională în pepturile Românilor; dacă avem în vedere, că această biserică dela Inocențiu Klein până la George Barițiu ne-a dat un șir mare de bărbați, cari toți au fost apostoli înfăcrași ai românismului, trebuie să concedem, că unirea a mântuit naționalitatea română de apunere și i-a dat acel avânt spre cultură, care este garanța viitorului nostru.

Altceum să nu credă cineva, că Lauriană ținea la ortodoxie. El însuși ne spune, că pentru dânsul este indiferent, chiar și dacă Români ar fi catolici de ritul latin, numai să aibă „limba lor română, episcopul lor român și bisericile lor române, diverse de ale altor națiuni, cari nu caută decât să-și înghită și să-și mistuască“.

Închiam acest capitol cu o rectificare a celor desfășurate de Lauriană. El afirmă, că cu ocaziunea introducerii episcopului Mártonfi în Alba-Iulia biserica latină n'a avut preoți, cari să servească în biserica catedrală sfânta liturgie și astfel au trebuit să slujescă preoții românești în frunte cu protopopul din Daia. ¹⁾

Documentele istorice însă dovedesc, că cu ocaziunea amintită s'a ținut în biserica catedrală catolică mai întâi liturgia după ritul latin celebrată de însuși episcopul romano-catolic cu mare solemnitate, și numai după aceea au ținut liturgie și preoții românești, nu pentru că ar mai fi fost lipsă, ci pentru ca toți să-și manifesteze bucuria pentru evenimentul reintorcerii episcopului catolic, al cărui antecesor au trebuit să trăiescă timp îndelungat în exiliu, și pentru ca și prin acel act religios să se manifesteze identitatea credinței la Români uniți și la celelalte popore catolice din țară. ²⁾

Mititelu.

Poveste din Portugalia.

(Continuare)

În resfățarea celor douăzeci de ani ai mei fugii la masă și în grabă mare scriser pe aceeași hârtie următoarele:

„Stimabilă domnișoră!

Nu știu, dacă și d-tale îți merge, ca mie, dar eu am o mâncare de predilecție, ce o preferesc tuturor delicatelor indiene și chineze. Este acesta pretutindenea ușor de a-se procura: înțeleg un porumbel fript cu mazere verde. Ori vei îndupleca, domnișoră mea, pe domnul Albertu, să-mi împărtășescă originea interesantelor dvostre

relațiuni, precum și condițiunile de învoire propuse de doamna mamă a d-tale, ori voi ține mazerea gata, ca dimpreună cu un porumbel fript să-ți trimit îndată în ceea dimineță cu posta. Totodată ași primi bucuros și unele instrucțiuni practice despre dresarea porumbilor.

Într'alte, stimabilă domnișoră, în chip necunoscut rămanu

Alu d-tale stimatori și supus servu.“

„Săgeta era aruncată! Voi vedea, ce va ieși din lucru!“ Așa eugetam totă ziua următoare, ce se părea a nu se mai sfârși. De muștrări de conștiință nici vorbă.

Dar ce află? — Epistola lui Albertu din sara trecută cu adausul meu. Nici un cuvint de mâna Elisei. Buna copilă incredință aliatului său decidera asupra acestei cestiuni grozave.

Eră sosi noptea și dimpreună cu ea și porumbul . . . De ieri începând flu nutrisem cu cel mai fin biscuit, ce numai am putut afla. I-a plăcut foarte tare. Sara își pică în mâni următoarea epistolă a sermanului înamorat:

„Domnul meu!

Mi-ași da bucuros câțiva ani din viața mea, pentru ca să pot cunoșce pe acela, care nechemat și într'un chip atât de cutezător se imbuldesce între două inimi — două suflete, cărora ori ce alt mijloc de comunicare le este oprită. Pentru ca să scim unu de altu, ne-am luat refugiu la liberul aer al ceriului și la această pasere, simbolul nevinovăției.

D-ta ești crudel, domnul meu! Muștrarea mea nu ți-a cădat bine, fiindcă ai meritat-o. Trebuia să-mi aduc aminte, că acela, care are curajul nevrednic de invidiat de a se mesteca în taiețele altora, nu are deodată și curajul de a primi liniștită înfruntarea. Într'asta am greșit, și greșesc încă și mai tare azi, când îți scriu în acest chip, — azi, când pacea și liniștea unei ființe adorate m'ar constringe, să mă îndrept. Cătră d-ta în ton rugătoriu. Însă nu o pot face acesta! — Un simțemint, ce, mă tem, domnul meu, că îți este de tot necunoscut, — ambițiunea, nu mă lasă.

Voesci, să știi istoria amorului meu? — Bine, ți-o voi spune, însă numai ca să vezi, că mai este în d-ta macar un urmă de simț de onoare, și pentru ca să te conving despre îndreptățirea acuzărilor mele. Ascultă dar! Doi ani vor fi deja nu preste multă vreme, de când t'omoa într'o sară minunată priviam doiosu la ferăsta deschisă sfântirea sorelui, — de pe un scaun, — căci tocma mă însănătoșasem dintr'o bolă îndelungată, — când fără de veste sbură un porumb — porumbul nostru — înăuntru și se aședă pe brațul meu. Mi-se părea, ca și cum confidențialu animal ar fi venit anume pentru ca să tea parte în singurătatea mea, și acesta abia s'ar pută crede — a îndreptat pe deplin gândurile mele. L'am gugulit și l'am imbiat cu câteva sfărmituri, ce pe cum se vede și d-ta faci, și elu le primi bucuros. Nici o îndoială: porumbul era datu cu prietinia omenilor, mai mult de câtu alți porumbi, — și pe când mâna mea îi netedea spatele mo, mi trăsări prin minte gândul, că cu câteva minute mai înainte pute o altă mână mai delicată făcuse totu asemenea și că o amicabilă și tinără ființă tocmai în acest momentu așteptă cu nerăbdare întorcerea scumpului porumb.

Pe cum am spus, mă simțiam așa dară străpus deodată într'un curs de idei contrariu și cu totul neîndatinat, și cuprins de o sburdălnicie tinerescă și de simț de fericire pentru deplina recăștigare a sănătății, luai hârtia și condeiul la mână și cu gândul totu la presupusa proprietară și stăpână a porumbului meu scriser următoarele:

„Dacă în casa aceea, care acestu porumbel dragălașu ți dă scut și adăpost, și unde pote se deplange deja absența lui, petrece o tinără și amabilă ființă, atunci ți trimet prin acestu micu animalu sincerile și recunoscătoarele urări de bine ale unei inimi, ce încă numai șie-și aparține.“

Cu această solie — numesce-o nebunie ori cum îți place — slobodii porumbul. În dimineța următoare spre surprinderea mea pe jumătate veselă, pe jumătate înspăimântătoare, micul curieru eră aparu în camera mea. Am cercat și am aflat, ce trebuia să-mi aducă:

„O tinără copilă, care însă nu știe, de aparține ori nu celor mai favorite ale sexului său, mulțamesce frumosu pentru retrimiteria amicabilă a lui Mititelu, care prin întârzierea sa i-a făcut deja supărare, și răspunde cu mulțamită la dorințele binevoitoriului trimițătoriu.“

Acesta este, domnul meu, începutu unei corespondențe, care ținu aproape două luni, fără ca corespondenții să se fi vedut ori să-și fi esprimit vre-odată dorința de a se cunoșce mai deaprope. În urmă însă mă rugai de necunoscuta mea corespondentă, ori să-mi spună locuința sa, ori să-mi spună altu loc, unde să o pot agrai.

După o îndelungată refuzare, în decursu căreia mergeau și viniau soliele, mi promise, că o voi întâlni în Duminica ce vine, la liturgia dela unsprezece ore în biserica Congregados, și-mi spuse semnul, de pe care să o pot cunoșce.

Cel, care n'a lipsit, am fost eu. Dorința de a o cunoșce, și grijea, că ore corespunde ea idealului, în care o îmbrăcase în chipuirea mea, nu se pote descrie. Ori dora era chiaru hda și respingătoare? Departe să fie! A fost . . . și este o frumșetă, . . . așa de nobilă, așa de delicată, pe cum mi-o depinsese fantasia!

Și când după terminarea liturgiei însoțită de conducătoare sa trecu nemijlocit pe lângă mine, cu inimă cuprinsă de neacredere în mine însu-mi m'am apropiat de dânsa și cu voce nădușită i-am dîsu: „Îți mulțamesc, domnișoră!“

Ea fără de voe dădu un șipet nădușit. Fața i-se roși ușor, și ea mi aruncă o privire spăriosă și totuși atât de amicabilă. Puțin după acesta ne aflaramu afară înaintea bisericei. Sorele îi clarifica plăcutele trăsături ale feței, ochii și-i îndreptă spre mine, și eu cetiam dintr'înșii aceeași profunditate sufletescă, ce mai înainte grăia cătră mine din epistolele ei.

Dar pentru ce să-ți mai scriu în chipul acesta? În această zi, domnul meu, îi spusel, că o iubesc, și o rugai, să pot spera și eu iubirea ei.

De aci înainte epistolele noastre începură a grăi altă limbă, dacă voesci, limba celor ce sunt deplin amorați.

(Va urmă).

¹⁾ Partea întâi pag. 21.

²⁾ Vezi Nilles Symb. I. pag. 451 și următoarele.

Economie.

Din stupărit. E timpul, să ne aducem aminte și de bieții stupi. După o iernă relativă destul de favorabilă pentru ei, preste câteva zile vor ieși érași la lucru. Mai întâiu e curățirea. Sciut e, că albinele de toamna până primăvara nu se curăț, ci fecalele le adună în abdomen. Deci stupariul în prima zi favorabilă din Martie, — când va fi sóre, și căldura în umbră va fi trecut preste 6° Reaumur, — va lăsa albinele să iese spre curățire. Că să nu deschidă urdinișul coșnițelor până la patruzeci de sfinți, e o părere anticuată și fără nici o rațiune. Nu toți stupii iesu de-odată spre curățire, ci unii mai curând, alții mai târziu, pe cum sunt de buni, și după spațiu intern mai mare sau mai mic al coșniței. Nu este nici decât iertat a silii stupii, să iese spre curățire, fiind că ușoră capătă diaree, ci trebuie lăsați să-și urmeze boldul firi. Din momentul curățirii înainte trebuie să-i observăm cu atențiune, și chiar să le examinăm interiorul, fiind că de aci înainte puțină conturbare nu le strică. Înainte de a se fi ridicat termometrul preste 12° Reaumurane, nu-i permis a-i desface, ci îi examinăm numai la urdiniș. Dacă vedem mai multe albine ieșind pe urdiniș, picându jos și fugind astfel mai departe pe pământ, mai de comună în astfel de casuri stupul acela suferă de fómie. Trebuie deci căutată fără amânare, și dacă nu are miere, trebuie dată cu fagurul, ori fluidă amestecată cu puțină apă caldă. De nu avem miere, îi dăm candid — zahăr galbin —, dar nu puț fript, nici alte minuni, fiind că albinele de nimic nu se îngrozesc întru atâta cât de friptură. E drept, că friptura de puț albinele o macină tótă; dar nu mănâncă absolute nimic din ea, ci o macină, ca să o potă căra afară. Dacă observăm înaintea urdinișului pulvere de miere cristalizată, stupul acela suferă de sete. Deci înmuiăm un fagur gol în apă și îl acățăm cu cadrul în coșniță. De nu avem fagur, înmuiăm în apă un burete — spongie — și o punem în coșniță. Sticla lui Zieboltz cu nimic nu face mai bună serviciu decât aceste mijloce.

Când temperatura a crescut preste 12°, trebuie desfăcută fiesce care stup și examinat. Mai întâiu trebuie curățite albinele de pe fundul coșniței și sfărâmurile, și trebuie observate, ore nu se află trântori între ele ori chiar matca? De se află trântori, stupul nu e în ordine. Apoi trebuie luați de-asupra fagure de fagure, până dăm de ciocitură. De nu se află ciocitură de loc, stupul sigur nu are matcă, dar nu a trecut nici în matcă falsă, deci e curabil. De se află ciocitură curată numai de albine lucrătoare, stupul e în ordine. Ér de se află numai de trântori, stupul sigur are matcă

falsă. Și de se află ciocitură și de albine și de trântori, matca sau e prea bătrână, sau defectuoasă. La casă când stupul nu are matcă nici adevărată nici falsă. Îi dăm o matcă rezervistă sub capac 24 ore, de avem; ér de nu avem, îl unim cu altul, carele e mai slab. Dacă stupul are matcă falsă, îl luăm cu coșniță cu tot și-l ducem departe de stupină, mai consultă pe un finat. În stupină în locul lui punem o altă coșniță cu un stup slab, căruia îi strimțăm urdinișul. Stupul cu matcă falsă îl măturăm apoi jos de pe fagur fără îndurare, — firesce operațiunea e a se face pe timp frumos. Albinele vor veni înapoi în stupină, și aflându-și locul ocupat de un străin, mai întâiu fac sgomot mare, dar pe încetul se impacă cu sórea și se unesc cu noul stăpân al locului. Matca falsă sau nu scie veni înapoi, sau de vine, e ucisă numai decât de albinele celuilalt stup. Dacă matca e bătrână ori defectuoasă, o căutam, o ucidem și o suplinim cu o matcă rezervistă — sub capac —, ori împreună stupul cu altul slab. Nutrirea speculativă nu este iertată până prin mijlocul lui April, și chiar și atunci numai dacă e de lipsă. Unde nu se află arini, nici aluni în apropiere, albinele în Martie duc lipsă de polen, carele se poate suplini așa, că sacii de lână, în cari a fost fărină de grâu ori cucuruz, fără a-i scutura și aședăm în apropierea stupinei la sóre. De aci apoi albinele își vor căra în loc de polen fărină. De vor afla însă polen de ajuns în natură, sacilor nu le vor da nici o atențiune. Cine e stupariu adevărat și voese să albă profic din stup, de pe acum se îngrijește de cele de lipsă pentru timpul roitului, precum: coșniți, grății de Hannemann, cadre, faguri artificiali ș. c. a., pentru că mai târziu grămădindu-se și alte lucruri ale economiei, omul își uită de ele ori nu are timp pentru ele; ér în timpul roitului, clae în furcă, nu scii, ce să te faci, de unde și ce să ieai, și câteva zile îți nimicesc recolta de un an.

Roșia-montană, Martie 1894.

Ioanț Malort,
paroch.

Bibliografie.

Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românesce unite, studiu apologetic din incidentul învecinelor, „Gazeta Transilvaniei“ și dlui Nic. Densușană asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. Opul constă din 17 côle=272 pagine formată octav, prețul trimis franco 80 cr. și se poate procura dela tipografia seminarială.

Posta redacțiunii. Aghires. De aici s'au trimis regulat. Se vede înse, că la postă s'au greșit cu un alt Egeres.

Cu tóte acestea acum vi-le trimetem dela început.

Editor și redactor răspunător:

Dr. Victor Szmigelski.

(1) 1—2

Anunț de licitațiune.

Prin acesta se aduce la cunoștința publică, că în 22 Martie a. c. st. n. la 10 ore antemeridiane se vor esarenda pe calea licitațiunii grădinele fondului basilitan de lângă calea ferată împreună cu superedificatele.

Fiecare grădină se va licita separat. Prețul eschemării grădinei celei de dincóce de calea ferată va fi 70 fl., ér alu celei de dincóce de calea ferată cu casă și alte superedificate împreună 200 fl.

Doritorii de a licita vor avea să depună vadiul de 10 % pentru fiecare grădină.

Licitațiunea se va ține în cancelaria avocatului archidieceșan.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea la Sp. Domn Adv. Dr. Iacob Brendușan.

Blași în 7 Martie 1894.

Gavril Popu,
Adm. fond. basil.

Nr. 249—1894.

(8) 1—3

Escriere de concurs.

La un stipendi de 60 fl. pentru meseriaș din fundațiunea fericitului preposit Constantin Pappaloi prin acesta se scrie concurs cu terminul de 31 Martie 1894. inclusive pe lângă următoarele condițiuni:

1. La acest stipendi pot concură învțăcei români greco-catolici de ori ce meserie.

2. Preferință vor avea aceia, cari vor dovedi, că sunt în legătură de consanginitate cu fondatorul, și dintre aceștia în primul loc cel născut în Popfalău, comitatul Clușul.

3. Cererile să fie instruite cu carte de botez, document dela respectivul măiestru, la care este aplicat învțăcelul, și atestată de purtarea morală dela respectivul oficiu parochial.

4. Cererile să se înainteze până la terminul preșt la acest Consistoriu.

Blași din ședința Consistoriului archidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în 6 Faur 1894.

I. M. Moldovanu,
Vicariu capitulariu.

Cu deosebită stimă cutez a încunoștința pre Veneratul Cleru greco-catolic, că precum și până acum iaș asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesc lucrul de mesari și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, împreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesoă ou plăoere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoșcere deosebită, și tóte mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși occasionalmente de preșuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celu bunu, care mi-l'am câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin acesta capacitatea de concurență mi-s'a mărit.

Rugându-mă pentru preșuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuarie 1892

cu deosebită stimă
Carol Müller,
auritor și fabric. de recuis. bisericesci.

(6) 4—52

4. Din D. S. *Mărtin* pe lista Nr. 421 dela:

Simeon Căluț . . . fl.	5.—
Iacob Macaveiū . . .	10.50
Iuliū Laslo . . .	1.—
Simion Ciuchină . . .	1.—
Zacharie Boilla . . .	5.—
Dr. Moricz Károly . . .	1.—
Nagy Károly . . .	1.—
Niculaū Moldovan . . .	—50 fl. 25.—

Ioan Ghișoiū preot în Vizocna a colectat pe lista Nr. 776 dela:

I. Ghișoiū preot gr. cat. fl.	2.—
Manase Ciungariū inv. „	1.—
Ioan M. Muntean . . .	1.—
Isaie Oprișor . . .	2.—
I. Popa preot gr. or. „	1.—
I. Henteș preot gr. or. „	1.20
D. Cristea inv. gr. or. „	—90
Elie Vestemean . . .	—20
Niculae Vestemian . . .	—20
S. Avram inv. gr. or. „	—60
Savu Toma Tudor . . .	—30
Ioan Achim Gavosdea „	—30
Lazar Nic. Albu . . .	—30
Ioan Negrilă . . .	—20
P. Topârcean Roșca . . .	—30
Niculae Capră . . .	—30
Ilie Ciovică . . .	—15
Ioan Macaveiū . . .	—20
Savu Pițu Oprișor . . .	—30
Onea Tudor . . .	—30
Ioan Pițu Oprișor . . .	—30
Savu Oni Oprișor . . .	—20
Lazar S. Pițu Oprișor „	—30
Nicolaū Turcu . . .	—30
Ioan Stroia . . .	—30
Dumitru Stănilă . . .	—30
Ioan Capră . . .	—30
Isaie Matheiū . . .	—60
Elie Henteș sen. . .	—90
Petru Gavosdea sen. „	—30
Iuaneș Muntean . . .	—30
Savu Iuaneș Muntean „	—30
Ioan Savu Muntean . . .	—45
Ioan Vasilie Bau . . .	—30
Simion Dămnariū . . .	—30
Ioan Niculae Mitea . . .	—30
Niculae Albu . . .	—60
George Petru Mohan „	—30
Ioan Popoviciū . . .	—30
D. Teodor Balteș . . .	—30
Savu Popa cătană sen. „	—30
Ioan Degian . . .	—20
Lar Nic. Cojocariū . . .	—20
Iosif Muntean . . .	—30
Ioan Vințelieriū preot gr. or. „	2.—
Elena Lucaciū . . .	—40
Niculae I. Ciovică . . .	—30
Elie Lomnășan . . .	—10
Ioan Florea Luca . . .	—10
Elie Oboroc . . .	—10
Ilie Henteș Grecu . . .	—10
Ilie Marzi . . .	—05
Lazar Ioan . . .	—05
I. Oprișor Comăneșă „	—05
Isaie Ioan Greavu . . .	—03
Din casa bis. gr. cat. „	3.—
Din natur. dela pop. „	24.72 fl. 52.—

Petru Cherebeț preot gr. cat. în Cățeău (diecesa Gherleț) a colectat dela:

Petru Cherebeț . . . fl.	2.—
Bis. gr. cat. . . .	—70
Georgiū Hatos inv. „	—50
Iosif Vaïda inv. pens. „	—40
Dum. Podariū inv. „	—30
Ioan Török . . .	—60
Petru Ciceū . . .	—50
Georgiū Secariū . . .	—20
G. Pătruț gend. pens. „	—30
Ioan Pop . . .	—20
Vasiliū Petruț . . .	—20
Duma Ioan . . .	—50
Petru Rus . . .	—05
D. Mureșan l. Iuon . . .	—20
Petru Pop l. Tóder . . .	—05
Irina Băban . . .	—20
Maria Greble . . .	—10
Ioan Secare . . .	—10

Petru Mureșan . . .	—10
Gavril Török . . .	—50
Ioan Filip Băban . . .	—20
Andreiū Baneas . . .	—20
Andreiū Boru . . .	—10
Georgiū Pavel . . .	—10
Andreiū Osian . . .	—05
Gavril Drocaș . . .	—30
Ilie Secare . . .	—10
Ioan Simon . . .	—10
Ioan Tomsa . . .	—05
Andreiū Mureșan . . .	—10
Grigore Băngău . . .	—10
Dănilă Tomsa . . .	—10
Niculae Stette . . .	—50
Ioan Todorigean . . .	—10
Irimie Repede . . .	—20
Vasile Toma Maxim . . .	—15
Georgiū Petruț . . .	—10
Nic. Hosu . . .	—02
Dumitru Petruț . . .	—11
Vasiliū Bote . . .	—05
Dumitru Gavre . . .	—10
Maria Șandor . . .	—10
Vasiliū Petruț Alexi . . .	—10
Ilie Burcutean . . .	—10
Vasiliū Dan . . .	—10
Gavril Ciceū . . .	—15
Pavel Repede . . .	—10
Ioan Hoza . . .	—20
Ioan Strette . . .	—20
Ioan Puntean . . .	—10
Gavril Tarța . . .	—05
Mațeiū Dan . . .	—10
Teodor Dregan . . .	—05
Ioan Mureșan . . .	—07
Irina Dan . . .	—02
Ioan Grozan . . .	—10
Georgiū Morariū . . .	—05
Georgiū Moldovan . . .	—25
George Bojor . . .	—10
Alexa Duma . . .	—20
Ioan Burcutean . . .	—05
Petru Burcutean . . .	—05
Ioan Mureșan . . .	—05
Simion Bușite . . .	—05
Vasiliū Cheprariū . . .	—30
Petru Todorigean . . .	—10
Vasiliū Băieș . . .	—10
Ioan Secare . . .	—11
Ioan Călugăr . . .	—10
Simeon Duma . . .	—10
Dumitru Bancaș . . .	—30
Simeon Drocaș . . .	—06
Andreiū Câmpeau . . .	—10
Andreiū Dregan . . .	—15
George Duma . . .	—10 fl. 14.39

Em. Săretean prof. pens. în Alexandria a trim. 80 fl. 85 cr. pe lista Nr 52, cari s'au publicat deja în Nr. 9 al „Unirii“,  ră acum se publică numele contribuenților:

George Săcășan . . . lei	20.—
I. Dumitrescu . . .	10.—
Dr. Căpitanovici . . .	5.—
I. Chivuleșcu . . .	5.—
I. D. B. Rovinar . . .	10.—
G. Hristescu . . .	4.—
Z. A. Pando . . .	2.—
Al. Anastasiū . . .	3.—
Adrian Popas . . .	3.—
A. Aricescu . . .	5.—
I. Cireș . . .	2.—
A. Bogdănescu . . .	5.—
Em. Săretean . . .	20.—
Elena Em. Săretean „	5.—
D. Bădescu Roșiori . . .	10.—
Boezio Jean . . .	5.—
Ecater. Boezio n. Săretean . . .	5.—
Aristia Em. Săretean „	5.—
Virginia Em. Săretean „	2.—
Elena Em. Săretean „	2.—
Ioan Em. Săretean . . .	2.—
Florian Em. Săretean „	2.—
Michail Săretean . . .	10.—
Anghelina M. Săretean „	2.—
Paraschiva M. Săretean „	2.—
Petre M. Săretean . . .	2.—
Andreiū M. Săretean „	2.—
Efrem M. Săretean . . .	2.—

Preot. N. Teodorescu „	3.—
A. Dumitrescu . . .	2.—
C. Marinescu . . .	1.—
Georgescu C. librar „	5.—
<i>Dr. Ioan Comșa</i> din Szombatsg a colectat pe lista Nr. 63 dela:	
Petru Pop paroch . fl.	2.—
Iosif Botto cand. not. „	2.—
Ioan Papp paroch . . .	1.—
Dr. I. Comșa . . .	5.— fl. 10.—

Alexandru Voda preot în Vaïdeiū a colectat pe lista Nr. 557 dela:

Alexandru Voda . . fl.	5.—
Teodor Pitea inv. . .	1.15
Ioan Pop econom . . .	1.15
Mațeiū Șanta . . .	—25
Simeon Nicoră . . .	—55
Andronie Nicoră . . .	—25
Simeon Raița . . .	—25
David Guțu . . .	—25
Ananie Dilean . . .	—25
Vasilie Guțu . . .	—25
Iacob Oltean . . .	—15
Teodor Guțu . . .	—25
Florea Oltean . . .	—10
Vasiličă Guțu . . .	—55
Teodor Oltean . . .	—25
Andronic Deteșan . . .	—25
Nicolaū Nicoră . . .	—55
Ioan Șanta . . .	—12
Ioan Deteșan . . .	—16
Elie Guțu . . .	—25
Filip Guțu . . .	—16
Ioan Șanta . . .	—16
Vasilie Oltean . . .	—15
Anisia Guțu . . .	—25
George Moga . . .	—15
Chimu Deteșan . . .	—15
Stratonie Nicoră . . .	—16
Ioan Guțu l. David . . .	—25
Mațeiū Nicoră . . .	—12
Ioanichie Oltean . . .	—50
Ioan Guțu l. Sam. . .	—20
Marina Guțu . . .	—20
Toma Gavrus . . .	—20
Ioan Lengel . . .	—50
Gregoriū Pop . . .	—20
Alexandru Guțu . . .	—20
Georglū Șanta . . .	—25
Porfirie Stanciū . . .	—25
I. Deteșan l. Todor . . .	—10
Din casa bis. . . .	3.87 fl. 20.—

Maxim. G. Codarcea vprot. în Pogăceana a colectat

1. Din Pogăceana pe lista Nr. 650 dela:	
Virgiliū Codarcea . fl.	2.10
Eugenia Codarcea . . .	1.—
Ioan Turcu . . .	2.—
Petru Mureșan . . .	1.—
Biserica gr. cat. . . .	5.—
Gavril Florea . . .	—50
Alexandru Mesaroș . . .	—10 fl. 11.70
2. Din Sângiorgiul de câmpie dela:	
Vasiliū Mera preot . fl.	1.—
Alexandru Șimon inv. „	2.—
Andr. Iliș inv. pens. „	—50
Gregoriū Simon . . .	—50 fl. 4.—
3. Din Riciul de câmpie pe lista Nr. 651 dela:	
Ioan Man propriet. . fl.	4.—
Cioboc Ir. a colect. „	1.50
Muntean Ioan și Albu Vasilie aū colectat „	3.40
Varga Ioan și Beitan George	2.—
Ioan Pop	—60
Beitan Susana	—50
Ioan Pantea paroch. „	2.—
Avram Moldovan . . .	1.— fl. 15.—
4. Din Lechințora pe lista Nr. 652 dela:	
Michail Cheșa . . . fl.	—10
Petru Ștefan iun. . . .	—05
Anica Ștefan	—05
Teodor Duran	—10
Dela mai mulți	—60
Valeriū Anghel	—50 fl. 1.04

Suma . . . fl. 11272.44